

**Accreditatieleidraad Ontwikkeling Simulatieopdrachten
ten behoeve van de praktijkopleidingen van de NBA**

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1. Organisatie NBA	4
1.2. Doel accreditatie	4
2. Procedure en voorwaarden	5
3. Omschrijving van de opdracht	5
3.1. Het ontwikkelkader	5
3.2. Invulling van het ontwikkelkader	6
4. Ter overweging	12
5. Toetsing op geschiktheid	12

1 Inleiding

1.1 Organisatie NBA

De Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) is een bij wet ingesteld openbaar lichaam voor AA-Accountants en Registeraccountants. De NBA verzorgt onder meer de praktijkopleidingen voor toekomstige accountants en vult daarmee één van zijn wettelijke taken in om de kwaliteit van de beroepsuitoefening te waarborgen en te bevorderen.

Het bestuur van de NBA heeft veel van haar bevoegdheden met betrekking tot de praktijkopleidingen gemandateerd aan de Raad voor de Praktijkopleidingen (hierna: de Raad). De Raad heeft met instemming van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) besloten dat simulatieopdrachten met betrekking tot (overige) Assuranceopdrachten in de praktijkopleidingen gebruikt kunnen worden en biedt middels deze kadernota criteria waar aanbieders van simulatieopdrachten aan moeten voldoen om door de Raad te kunnen worden geaccrediteerd.

1.2 Doel accreditatie

In het rapport over de eindtermen 2016 van de CEA, wordt aangegeven dat er door trainees in iedere variant van de praktijkopleiding (Assurance, Accountancy-MKB, Accountancy-Finance) aandacht besteed moet worden aan (overige) Assuranceopdrachten. Het vakgebied Assurance maakt tevens deel uit van de 'Common Body of Practice'. De mate waarin trainees aandacht moeten besteden aan (overige) Assuranceopdrachten, verschilt per variant van de praktijkopleiding.

Het beschikbare aantal (overige) Assuranceopdrachten en de kwaliteit van deze opdrachten is afhankelijk van de beroepscontext waarin trainees opgeleid worden tot accountant. Bekend is dat met name trainees binnen het MKB-segment moeite hebben om aan geschikte (overige) Assuranceopdrachten te komen. Dat geldt voor trainees die de Praktijkopleiding Accountancy-MKB volgen, maar soms ook voor trainees die de Praktijkopleiding Assurance binnen dat marktsegment volgen. De problematiek is voor de trainees die de Praktijkopleiding MKB volgen, echter het grootst. Bij de ontwikkeling van nieuwe simulatie-opdrachten ligt het accent daarom op deze groep. Trainees die de Praktijkopleiding Assurance of de Praktijkopleiding Finance volgen, moeten echter eveneens van deze simulatie-opdrachten gebruik kunnen maken.

Teneinde trainees, in staat te stellen voldoende en relevante Assurance-ervaring op te laten doen, zal de Raad voor de Praktijkopleidingen partijen accrediteren die voornemens zijn simulatieopdrachten te ontwikkelen die voldoen aan de in dit ontwikkelkader genoemde criteria.

'De Raad beoogt door middel van een transparante procedure te komen tot een selectie van aanbieders van simulatieopdrachten van (overige) Assuranceopdrachten die voldoen aan de kwaliteitscriteria van de Raad en de CEA.

2 Procedure en voorwaarden

De Raad wil de mogelijkheid tot het volgen van simulatieopdrachten voor trainees introduceren vanaf mei 2018. Een aanbieder van simulatieopdrachten organiseert voorafgaand aan de introductie van deze opdrachten minimaal één pilot per opdracht waarin de opdracht getest kan worden voorafgaand aan de definitieve accreditatie door de Raad.

De accreditatie door de Raad bestaat uit twee fases:

- Fase 1: goedkeuring van het plan / het voorstel;
- Fase 2: goedkeuring van de pilot.

Door de Raad wordt een stuurgroep ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van MKB-kantoren en één of meer leden van de Raad (waaronder de portefeuillehouder die namens de Raad belast is met de simulatieopdrachten). De stuurgroep adviseert de Raad over de uitvoering van de simulatieopdrachten en de doorontwikkeling van deze opdrachten dan wel de vervanging ervan. In beginsel moet een simulatieopdracht iedere twee jaar worden vervangen (of vernieuwd).

De simulatieopdrachten worden op zo'n wijze aangeboden dat actief toezicht door de Raad mogelijk is. De Raad zet periodiek door de Raad aangewezen externe deskundigen in om de uitvoering van de simulatieopdrachten te beoordelen en hierover te rapporteren aan de Raad (vergelijkbaar met het toezicht op de stagebureaus). Indien een aanbieder niet aan het ontwikkelkader voldoet, kan deze aanbieder van het accreditatieproces worden uitgesloten dan wel kan de accreditatie worden ingetrokken.

3 Omschrijving van de opdracht

3.1 Het ontwikkelkader

De Raad zoekt potentiële aanbieders voor de ontwikkeling van simulatieopdrachten voor door trainees van de NBA-praktijkopleidingen uit te voeren (overige) Assuranceopdrachten. De eisen waaraan de simulatie-opdrachten moeten voldoen, zijn vertaald naar een ontwikkelkader met de criteria waarbinnen de simulatieopdrachten moeten worden ontwikkeld. Het voldoen aan deze criteria geldt als voorwaarde voor accreditatie van simulatieopdrachten door de Raad.

De criteria zijn :

1	De simulatieopdrachten worden in overleg met de Raad voor de Praktijkopleidingen van de NBA ontwikkeld.
2	De simulatieopdrachten worden, eventueel in samenwerking met een of meer stagebureaus aangeboden door door de CEA aangewezen onderwijsinstellingen en dragen bij aan de door de Raad beoogde integratie tussen de theoretische opleidingen en de praktijkopleidingen.
3	De simulatieopdrachten kunnen afzonderlijk en in combinatie met begeleidingsdagen (die in het kader van de praktijkopleiding Accountancy MKB worden georganiseerd) worden gevolgd.
4	De simulatieopdrachten zijn toegankelijk voor trainees van alle varianten van de praktijkopleiding (Assurance, MKB en Finance).
5	Het instrumentarium dat voor de simulatieopdrachten zal worden gebruikt dient van hoog

	niveau te zijn. Voor de uitwerking wordt gebruik gemaakt van een gangbare (veelgebruikte) controle-applicatie.
6	Aan de deelnemers van de simulatieopdrachten worden ingangseisen gesteld met betrekking tot de theoretische opleiding en vereiste praktijkervaring. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen simulatieopdrachten op het niveau van beginnend beroepsbeoefenaar in het derde praktijkopleidingsjaar en minder complexe opdrachten die op een lager niveau kunnen worden uitgevoerd in het eerste of het tweede jaar van de praktijkopleiding.
7	De simulatieopdrachten dienen te passen binnen wetenschappelijke conceptuele kaders en voldoen aan de desbetreffende CEA-eindtermen.
8	De simulatieopdrachten bestaan in ieder geval per opdracht uit twee of meer plenaire contactmomenten.
9	De simulatieopdrachten worden uitgevoerd onder begeleiding van een accountant met voldoende controle-ervaring.
10	Per cursus wordt één simulatieopdracht uitgewerkt.
11	De simulatieopdrachten hebben betrekking op drie verschillende Assuranceopdrachten, waarvan er twee overige Assuranceopdrachten zijn.
12	De aanbieder biedt ten minste drie simulatieopdrachten aan (twee overige Assuranceopdrachten op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar en één jaarrekeningcontrole op een lager niveau dan dat van een beginnend beroepsbeoefenaar.
13	De simulatieopdracht wordt uitgevoerd met behulp van een professionele infrastructuur.
14	Er wordt gebruik gemaakt van professionele cursusleiders en professionele acteurs.
15	De simulatieopdrachten zijn op vaktechnische juistheid, volledigheid en consistentie getest door een panel van deskundigen.
16	De simulatieopdrachten moeten manipuleerbaar zijn, waardoor de uitkomsten kunnen variëren.
17	De simulatieopdrachten worden regelmatig (iedere 2 jaar) geactualiseerd / vernieuwd.
18	Voor simulatieopdrachten die ontwikkeld worden op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar, ontwikkelt de aanbieder tevens een adequaat beoordelingskader. Bij de eindbeoordeling van een simulatieopdracht wordt het 'vier-ogen-principe' toegepast. De beoordeling van deze opdrachten heeft het karakter van een examen waarvoor een trainee kan slagen of zakken.

3.2 Invulling van het ontwikkelkader

De criteria uit het ontwikkelkader zijn hierna als volgt uitgewerkt. Aangegeven wordt aan welke criteria de accreditatieverzoeken dienen te voldoen.

3.2.1 Ontwikkelkader 1

1	De simulatieopdrachten worden in overleg met de Raad ontwikkeld.
---	--

Aanbieders van simulatieopdrachten ontwikkelen hun simulatieopdrachten in goed overleg met de Raad. De Raad stelt een stuurgroep in die haar adviseert over bestaande en nieuwe simulatieopdrachten,

bijvoorbeeld gericht op kwalitatieve verbeteringen en verbeteringen met betrekking tot de uitvoerbaarheid van de simulatieopdrachten.

3.2.2 Ontwikkeldkader 2

2	De simulatieopdrachten worden, eventueel in samenwerking met een of meer stagebureaus, uitgevoerd door door de CEA aangewezen onderwijsinstellingen en dragen bij aan de door de Raad beoogde integratie tussen de theoretische opleidingen en de praktijkopleidingen.
----------	--

De Raad streeft naar (meer) integratie tussen de theoretische opleidingen en de praktijkopleidingen. Reeds eerder is door de Raad voorgeschreven dat de begeleidingsdagen voor overige Assuranceopdrachten door stagebureaus in samenspraak met onderwijsinstellingen verzorgd worden. Ook ten aanzien van het aanbod van de simulatieopdrachten geldt, dat gestreefd wordt naar meer integratie tussen de theoretische opleiding en de praktijkopleiding. Om die reden is als kader opgenomen dat de simulatieopdrachten door onderwijsinstellingen uitgevoerd moeten worden, eventueel in samenwerking met stagebureaus.

3.2.3 Ontwikkeldkader 3

3	De simulatieopdrachten kunnen afzonderlijk en in combinatie met begeleidingsdagen worden gevolgd.
----------	---

De criteria van deze kadernotitie sluiten goed aan op de Praktijkopleiding MKB. Trainees die de Praktijkopleiding Assurance / RA of Finance (RA) volgen mogen echter eveneens gebruik maken van simulatie-opdrachten die voldoen aan de kaders uit deze kadernotitie. Te zijner tijd is denkbaar, afhankelijk van de gebleken belangstelling, dat voor deze praktijkopleidingen meer specifieke kaders worden opgesteld.

Trainees die de Praktijkopleiding MKB volgen, maken niet altijd gebruik van begeleidingsdagen. Binnen de Praktijkopleiding MKB kunnen de trainees voor het voldoen aan de Assuranceverplichting namelijk kiezen uit twee varianten. In de eerste variant maken de trainees meer Assurance-uren (250) en verrichten zij meer opdrachten (minimaal 10). In deze variant wordt niet van begeleidingsdagen gebruik gemaakt. In de tweede variant maken trainees minder Assurance-uren (minimaal 150) en verrichtten zij minder Assuranceopdrachten (minimaal 6), maar worden de Assuranceopdrachten die zij uitvoeren gelardeerd met begeleidingsdagen (2 per opdracht: één voorafgaand aan de opdracht en één na afloop van de opdracht).

De simulatieopdrachten moeten zelfstandig door trainees gevolgd kunnen worden. Toch zal er in veel gevallen sprake zijn van een verbinding tussen de begeleidingsdagen en de simulatieopdrachten. Er wordt aan trainees comfort geboden wanneer trainees de begeleidingsdagen en de simulatieopdrachten als één traject ervaren.

3.2.4 Ontwikkelder 4

4	De simulatieopdrachten zijn toegankelijk voor trainees van alle varianten van de praktijkopleiding (Assurance, MKB en Finance).
---	---

Is hiervoor reeds toegelicht.

3.2.5 Ontwikkelder 5

5	Het instrumentarium dat voor de simulatieopdrachten zal worden gebruikt dient van hoog niveau te zijn. Voor de uitwerking van de Assuranceopdrachten wordt gebruik gemaakt van een gangbare (veel gebruikte) controle-applicatie.
---	---

De simulaties van de (overige) Assuranceopdrachten moeten de werkelijkheid zo goed mogelijk benaderen. Administraties en overige gegevens die nodig zijn om een Assuranceopdracht uit te voeren, moeten geloofwaardig zijn en qua complexiteit en volledigheid overeenkomen met hetgeen de trainee zou kunnen tegenkomen bij een Assuranceopdracht van een bestaande klant. De Assuranceopdrachten worden uitgevoerd in een gangbare (veelgebruikte) controle-applicatie.

3.2.6 Ontwikkelder 6

6	Aan de deelnemers van de simulatieopdrachten worden ingangseisen gesteld.
---	---

Om een simulatieopdracht op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar te kunnen uitvoeren, moeten trainees (aantoonbaar met behulp van tentamenbriefjes, getuigschriften, verklaring van de theoretische opleiding, etc.) die de Accountancy MKB praktijkopleiding volgen het vak LACC 2 B (overige Assuranceopdrachten/ bijzondere onderzoeken hebben gevolgd of afgerond en voor de Assurance praktijkopleiding het vak Financial Auditing hebben gevolgd of afgerond.

Verder moet een trainee die wil deelnemen aan een simulatieopdracht van een (overige) Assurance opdracht op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar aantoonbaar hiervoor relevante praktijkervaring hebben opgedaan.

Aan trainees die een (overige) Assuranceopdracht willen uitvoeren in het eerste of het tweede jaar van de praktijkopleiding, worden geen specifieke ingangseisen gesteld. Wel moeten zij de post-initiële theoretische opleiding volgen of hebben afgerond.

Of een trainee toelaatbaar is tot een simulatieopdracht is ter beoordeling van de aanbieder van die simulatieopdracht.

3.2.7 Ontwikkelkader 7

7	De simulatieopdrachten dienen te passen binnen wetenschappelijke conceptuele kaders en voldoen aan de eindtermen van de CEA die zien op (overige) Assurance opdrachten.
----------	---

De aanbieder van simulatieopdrachten moet een onderbouwing kunnen geven van het programma dat aangeboden wordt. Welk didactisch concept wordt gevolgd, hoe de leerdoelen zijn geformuleerd, welke eindtermen van het vakgebied Audit & Assurance worden gerealiseerd, hoe de leerdoelen worden getoetst, welke beoordelingskaders worden gehanteerd, hoe de normering is bepaald en welke eventuele herkansingsmogelijkheden/herstelmogelijkheden er worden geboden.

Inhoudelijk voldoen de simulatieopdrachten aan de CEA-eindtermen behorende bij het werkdomein '(overige) Assuranceopdrachten'. Trainees geven tijdens hun praktijkopleiding aan welke generieke eindtermen (als opgenomen in het rapport eindtermen 2016 van de CEA) zij bij de verschillende opdrachten hebben voldaan. Bij de uitvoering van simulatieopdrachten komen ook generieke eindtermen aan bod. De Raad schrijft niet vooraf aan de aanbieders van simulatieopdrachten voor welke generieke eindtermen aan bod moeten komen, maar aanbieders van simulatieopdrachten onderbouwen tevens op welke generieke eindtermen aan bod komen.

3.2.8 Ontwikkelkader 8

8	De simulatieopdrachten bestaan in ieder geval per opdracht uit twee of meer plenaire contactmomenten.
----------	---

Vertegenwoordigers van de MKB-kantoren hebben aangegeven dat zij het aspect van 'leren van elkaar' belangrijk vinden. Trainees moeten elkaar dus in groepsverband tegen komen en begeleid worden door een deskundig persoon met (ruime) ervaring in de Assurancepraktijk.

3.2.9 Ontwikkelkader 9

9	De simulatieopdrachten worden uitgevoerd onder begeleiding van een accountant die beschikt over voldoende controle-ervaring.
----------	--

Van belang is dat de begeleiding plaatsvindt door accountants die (ruime) ervaring hebben met Assuranceopdrachten en tevens beschikken over didactische kwaliteiten. Expertise op deze twee terreinen kan uiteraard ook bijeen worden gebracht door verschillende personen in de begeleiding te betrekken. Er moet in ieder geval gebruik gemaakt worden van professionele docenten.

3.2.10 Ontwikkelder 10

10	Per cursus wordt één simulatieopdracht uitgewerkt.
----	--

Een trainee die meerdere simulatieopdrachten wil volgen, doet dat volgtijdelijk met een periode van minimaal 3 maanden voor de volgende simulatieopdracht kan worden gevolgd. Per cursus wordt er één (overige) Assuranceopdracht behandeld.

3.2.11 Ontwikkelder 11

11	De simulatieopdrachten hebben betrekking op drie verschillende Assuranceopdrachten, waarvan er twee overige Assuranceopdrachten zijn.
----	---

Dit kader vloeit voort uit hetgeen met betrekking tot de Assuranceopdrachten voor de Praktijkopleiding Accountancy-MKB is geformuleerd.

3.2.12 Ontwikkelder 12

12	De aanbieder biedt ten minste drie simulatieopdrachten aan (twee overige Assuranceopdrachten op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar en één jaarrekeningcontrole op een lager niveau dan dat van een beginnend beroepsbeoefenaar).
----	--

Accreditatie kan alleen aan een aanbieder worden verleend voor een pakket van minimaal drie Assuranceopdrachten. Deze drie Assuranceopdrachten sluiten aan bij hetgeen maximaal gebruikt kan worden in de Praktijkopleiding Accountancy-MKB: één jaarrekeningcontrole op een lager niveau dan dat van een beginnend beroepsbeoefenaar (eerste of tweede jaar van de praktijkopleiding) en twee overige Assuranceopdrachten op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar (laatste jaar van de praktijkopleiding). Voor de jaarrekeningcontrole geldt een norm van ongeveer 40 tot 60 uur, voor de overige Assuranceopdrachten geldt voor beide opdrachten samen een gemiddelde norm van ongeveer 25 uur per opdracht. In deze normen zijn eventuele begeleidingsdagen niet meegenomen.

3.2.13 Ontwikkelder 13

13	De Assuranceopdracht moet worden uitgevoerd in een professionele infrastructuur.
----	--

Trainees moeten bij de uitwerking van simulatieopdrachten in een omgeving verkeren die goed vergelijkbaar is met het de omgeving die van toepassing is bij het uitvoeren van een opdracht van een reguliere klant. Daarmee wordt bedoeld dat alle data beschikbaar moeten zijn die normaliter ook bij het verrichten van Assuranceopdrachten voor handen zijn. En er wordt gebruik gemaakt van een gangbare controle-applicatie. In de simulatieomgeving wordt het 'normale' Assuranceproces zo goed mogelijk nagebootst. De opdrachten van de aanbieder moeten op verschillende locaties aangeboden

3.2.14 *Ontwikkelkader 14*

14	Er wordt gebruik gemaakt van professionele cursusleiders en professionele acteurs met verstand van zaken.
-----------	---

Bij de uitvoering van de simulatieopdrachten wordt gebruik gemaakt van acteurs. Trainees ervaren in rollenspellen hoe lastig het is om aan de juiste Assurance-informatie te komen en bevindingen toe te lichten bij de klant.

3.2.15 *Ontwikkelkader 15*

15	De simulatieopdrachten zijn op vaktechnische juistheid, volledigheid en consistentie getest door een panel van deskundigen.
-----------	---

Tijdens de pilotfase kijkt een panel van deskundigen, waaronder de portefeuillehouder namens de Raad voor de Praktijkopleidingen, of de simulatieopdracht(-en) voldoen aan de voorwaarden voor accreditatie van de Raad. Een panel van deskundigen wordt door de Raad samengesteld en heeft als doel om te beoordelen of de simulatieopdrachten bij uitvoering voldoen aan de ontwikkelkaders van de Raad.

3.2.16 *Ontwikkelkader 16*

16	De simulatieopdrachten moeten manipuleerbaar zijn, waardoor de uitkomsten variëren.
-----------	---

Voorkomen moet worden dat trainees eenvoudig de resultaten van andere trainees kunnen gebruiken omdat te lang van dezelfde casuïstiek gebruik is gemaakt. Door data te manipuleren blijven cases origineel. Bovendien moeten cases aan de actualiteit (bijv. ten aanzien van de wet- en regelgeving) blijven voldoen.

3.2.17 *Ontwikkelkader 17*

17	De simulatieopdrachten worden regelmatig (iedere 2 jaar) geactualiseerd / vernieuwd.
-----------	--

Om de twee jaar wordt een casus geactualiseerd dan wel vervangen door een nieuwe.

3.2.18 *Ontwikkelkader 18*

18	Voor de simulatieopdrachten die ontwikkeld worden op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar, ontwikkelt de aanbieder tevens een uitgebreid beoordelingskader. Bij de eindbeoordeling van een simulatieopdracht wordt het 'vier-ogen-principe' toegepast. De beoordeling van deze opdrachten heeft het karakter van een examen
-----------	---

De beoordeling van de simulatieopdrachten moet examenwaardig zijn. Voorgesteld wordt de beoordelingssystematiek zodanig vorm te geven, dat door de borging van de beoordeling, deze opdrachten niet opnieuw beoordeeld hoeven te worden tijdens het praktijkexamen. Hierdoor wordt het 'risico van een dubbele beoordeling' voorkomen.

4 Ter overweging

Trainees die vanaf 1 oktober 2017 zijn gestart met de praktijkopleiding MKB, Assurance of Finance dan wel na die datum overstappen naar één van deze drie praktijkopleidingen en beschikken over een theoretisch getuigschrift dat gebaseerd is op de eindtermen 2008 (en jaarlijks geactualiseerd), moeten een aanvullend deficiëntieprogramma volgen met betrekking tot het vakgebied Gedrag, Ethiek en Besluitvorming (GEB).

Aan aanbieders van simulatieopdrachten wordt gevraagd deze theoretische eindtermen te betrekken in het programma van de simulatieopdrachten, waardoor veel trainees die de Praktijkopleiding MKB volgen geen afzonderlijk theoretisch deficiëntieprogramma meer hoeven te volgen. Het betreft dan een additioneel programma waarvan apart inzichtelijk wordt gemaakt hoe aan de betreffende theoretische eindtermen van de CEA wordt voldaan.

5 Toetsing op geschiktheid

De door de Raad voor de Praktijkopleidingen ontvangen accreditatieverzoeken worden getoetst aan dit ontwikkelkader. Het ontwikkelen en onderhouden van simulatieopdrachten vergt een substantiële investering. Een accreditatieverzoeker dient een businesscase in bij de Raad voor de Praktijkopleidingen waaruit blijkt dat mede met het oog op continuïteit het accreditatieverzoek goed doordacht en realistisch is.